

Tomelilla kommun
kommun@tomelilla.se

2019-02-27
1 (30)
Dnr 2018:6427

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Lindesborgsskolan i Tomelilla kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Lindesborgsskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Lindesborgsskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling av undervisningen.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor ser till att skolans arbets- och förhållningssätt är tydliga för och tillämpas av lärarna. I detta ingår att rektor tydliggör rutiner och strukturer för att stödja obehöriga lärare.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor och lärare ser till att undervisningen anpassas så att alla elever ges den ledning, stimulans och de utmaningar som de behöver.

Trygghet och studiero

Skolan har i låg utsträckning ett samlat och medvetet arbete för att skapa och bibehålla trygghet och studiero.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor och lärare utvecklar skolans samlade arbete med att skapa studiero.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor ser till att lärare ges ytterligare förutsättningar för att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg samt att lärare utnyttjar de möjligheter som ges att kvalitetssäkra bedömningar.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 26 augusti 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, [Box 156, 221 00 Lund](#). Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2018:6427) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens kvalitetsbedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling av undervisningen.

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling. 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

De övergripande skälen för bedömningen är att granskningen visar att rektor till viss del skapar en grund för utveckling av undervisningen genom att följa upp och analysera skolenhetens kunskapsresultat och sätta dessa i relation till undervisningen och dess förutsättningar. Rektor följer däremot inte tydligt upp hur värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen. På skolan bedrivs inte heller något strategiskt jämställdhetsarbete under ledning av rektor. Till viss del leder och organiserar rektor det pedagogiska arbetet, men intervjuer med lärare och rektor visar att skolans arbets- och förhållningssätt inte är tydliga för eller följs av all personal. Skolinspektionen ser ett utvecklingsbehov inom samtliga ovannämnda områden, men bedömer att det som bör prioriteras är rektors ledning av det pedagogiska arbetet. När skolans arbets- och förhållningssätt är kända för och tillämpas av personalen bör utvecklingsarbete initieras även på övriga områden.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser myndigheten gjort under besöket.

Uppföljning, analys och åtgärder

Skolinspektionens granskning av Lindesborgsskolan visar att rektor till viss del skapar en grund för utveckling av undervisningen genom att följa upp och analysera skolenhetens kunskapsresultat och sätta dessa i relation till undervisningen och dess

förutsättningar. Rektor följer däremot inte tydligt upp hur värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen.

Rektorn, lärare och elevhälsans representanter berättar i intervjuer att de kontinuerligt följer upp kunskapsresultat och måluppfyllelse via ett digitalt verktyg. Vid ett par tillfällen per termin träffas lärare i arbetsgrupper med en utsedd analysledare för att titta på resultat i svenska, matematik och engelska på årskurs-, klass- och individnivå. Lärare och rektor säger att rektor får information från mötena via protokoll och i kommunikation med analysledare. I övriga ämnen uppger lärare att de själva sköter uppföljning och analys. Det framgår exempelvis att lärarna har avstämningar kring måluppfyllelse ett par gånger per år, men att rektors roll vid dessa avstämningar är oklar.

Lärare säger också att kunskapsresultat finns tillgängliga för rektor via elevernas individuella utvecklingsplaner och på skolans digitala plattform. Några lärare uppger att de inte känner till om rektor gör en skolövergripande sammanställning av kunskapsresultaten, medan andra lärare säger att rektor rapporterar resultaten vidare i organisationen. Rektorn berättar att hen analyserar skolans kunskapsresultat tillsammans med andra rektorer i kommunens ledningsgrupp. Några lärare uppger att de sammanställda resultaten presenteras för lärare på arbetsplatsträffar eller vid kommungemensamma möten.

Andelen elever på skolan som uppnått kunskapskraven i årskurs 6 var enligt Skolverkets statistik 63,3 procent läsåret 2017/18. Motsvarande andel var 48,6 procent läsåret 2016/17 och 65,9 procent läsåret 2015/16. Genomsnittliga terminsbetyg i årskurs 6 läsåret 2017/18 låg i de flesta ämnen lägre än i riket. Som exempel kan nämnas engelska (11,9 jämfört med 14,1 i riket), matematik (10,9 jämfört med 12,7 i riket), samhällskunskap (9,7 jämfört med 13,1 i riket) och svenska (11,7 jämfört med 13,6 i riket). Lärare säger i intervju att resultaten i matematik har försämrats över tid. Elevhälsans representanter uppger att de inte deltar i rektors sammanställning av kunskapsresultat, men att personalen nyligen hade en diskussion om den sjunkande måluppfyllelsen och att de har pratat om detta i relation till att skolan har en hög lärartäthet. Både rektorn och representanter för elevhälsan uppger att sjunkande resultat under tidigare läsår kan hänga samman med att det har varit hög personalomsättning och byten av skolläda under de senaste åren.

Lärare berättar att uppföljning av undervisningen sker inom arbetslagen samt genom att rektor har tillgång till den digitala plattformen. Enligt lärare bedriver skolan också ett kommungemensamt utvecklingsarbete kring undervisningen, vilket följs upp av förstelärare som rapporterar till rektor. Lärare säger att rektor någon enstaka gång gör

klassrumsbesök samt att lärare kan be om det vid behov av pedagogisk ledning. Rektorn uppger att hen gör regelbundna klassrumsbesök och att hen då tittar på lärmiljön och på lärarnas relationer med elever.

Vidare berättar lärare att rektor följer upp förutsättningar för undervisningen i medarbetarsamtal och att rektor känner till lärarnas behov. Lärare säger att rektors roll är att arbeta för att lärarna ska få det stöd och de resurser som behövs, men att det finns hinder som gör att detta inte är genomförbart. Bland annat uppger lärare och representanter för elevhälsan att det finns för få resurspersoner på skolan, även om några av elevhälsans representanter säger att detta snarare är en organisatorisk fråga. Elevhälsans representanter säger att konsekvensen är att elever blir mer otrygga och inte mår bra. Lärare uppger också att det inte rings in vikarier, samt att lärare önskar möjlighet för halvklassundervisning men att resurser saknas. Rektorn uppger att vikarier tas in vid behov och att resurspersonal inte är en lösning, utan att rektorn istället arbetar med att följa upp och se till att alla elever får de extra anpassningar som de behöver.

Några lärare säger att de känner till ganska lite om hur resursfördelning sker inom skolenheten. Lärare säger att det i en årskurs finns en gemensam personalresurs som klasslärarna själva fördelar mellan sig och att detta medför ett rättvisetänk snarare än fördelning efter behov. Rektor uppger att det inte stämmer. Elevhälsans representanter säger att de påtalar behov för rektor och tillsammans med rektor diskuterar var resurspersoner bäst behövs, men elevhälsans representanter säger att resursfördelningens effekter utvärderas i låg grad. Rektorn säger att hen tar reda på elevers behov genom att lärare anmäler till elevhälsoteamet och att resurser fördelas utifrån bland annat samtal med lärare och den centrala elevhälsan. Rektorn uppger att resurser placeras där behovet är störst.

Av inskickad dokumentation och intervju med rektorn framgår att prioriterade utvecklingsområden på skolan inkluderar lärmiljön, samt att arbeta för samsyn och samverkan i den nya arbetsgruppen efter hög personalomsättning och ledningsbyte. På frågan vad rektor gör för att höja måluppfyllelsen svarar rektorn att hen ser till att arbetet fungerar kring individuella utvecklingsplaner, extra anpassningar och åtgärdsprogram. Vidare berättar rektorn att skolan har startat en satsning i svenska, matematik och engelska för de elever som inte vill delta i skolans profilämnen. Även elevhälsans representanter ger exempel på hur skolan arbetar med läsgrupper och matematikgrupper som ett resultat av kunskapsuppföljningen. De säger att åtgärderna följs upp tillsammans med rektor i arbetslagen. Rektorn berättar också att det finns kommungemensamma utvecklingssatsningar, exempelvis kring genrepdagagogik.

Lärare säger att många insatser görs för att höja måluppfyllelsen och att skolan exempelvis har utökad timplan.

Vidare uppger lärare att de inte har ett gemensamt arbete kring värdegrundsfrågor. Lärare säger att det finns tillgång till material, men att det är upp till varje lärare att använda detta. Som exempel berättar någon lärare att hen arbetar med rollspel och ser på film med eleverna. Lärare uppger att de bland annat följer upp värdegrundsarbetet på analysmöten och i arbetslag. Några lärare säger att värdegrunden ska ingå i undervisningen i skolans profilämnen och att lärare redovisar detta för skolledningen. Elevhälsans representanter uppger att det på skolan inte sker någon regelbunden uppföljning av hur värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen. Rektorn bekräftar att hen inte har hunnit följa upp värdegrundsarbetet i undervisningen, men säger att hen ser resultat av arbetet vid klassrumsbesök.

Rektor leder inget strategiskt jämställdhetsarbete

Skolinspektionens granskning visar att rektor inte leder och styr något strategiskt jämställdhetsarbete, även om enskilda insatser görs i syfte att belysa jämställdhetsfrågor. Några elever säger i intervju att deras lärare har pratat om pojkars och flickors lika rättigheter kopplat till exempelvis politik och rösträtt. Lärare och elevhälsans representanter säger också att det kan förekomma inslag relaterade till jämställdhet i vissa klasser, som en del av värdegrundsarbetet, men att det inte pågår något övergripande jämställdhetsarbete kopplat till undervisningen på skolan.

Av intervjuer med elevhälsans representanter och lärare framgår att rektor inte heller följer upp att undervisningen är jämställd. Lärare säger att det inte finns några problem kring jämställdhet på skolan. De säger att pojkar och flickor får samma förutsättningar och att lärare exempelvis styr gruppindelningar så att grupper får en jämn sammansättning utifrån kön. Samtidigt berättar några lärare att flickor och pojkar inte vill sitta tillsammans på lektioner, och att pojkar får mer uppmärksamhet på lektioner än vad flickor får. Lärare uppger också att det möjligen finns en högre andel tysta flickor samt att det finns mönster i skolan som missgynnar pojkar med avseende på kunskapsresultat.

Enligt Skolverkets statistik för läsåret 2017/18 hade flickor i årskurs 6 högre genomsnittlig betygspoäng än pojkar i alla ämnen utom engelska, idrott och hälsa, matematik och religionskunskap. Sett över en treårsperiod (2016-2018) har flickor konstant haft högre betyg i samtliga ämnen utom just dessa fyra. Både elevhälsans representanter och flera lärare säger i intervju att det inte pågår någon diskussion om elevernas kunskapsresultat kopplat till könsskillnader. Några lärare säger att de har

tagit del av kunskapsresultat uppdelat efter kön på kommunnivå och att de känner till att flickor generellt har högre resultat än pojkar. Lärare säger emellertid att de inte har diskuterat hur de kan stärka pojkars kunskapsresultat på skolan.

Rektorn bekräftar att det inte finns något pågående jämställdhetsarbete, men uppger att hen analyserar skillnader i kunskapsresultat mellan flickor och pojkar. På frågan om det görs någon riktad insats för pojkar nämner rektorn den nystartade satsningen i svenska, matematik och engelska, även om denna satsning inte gjorts utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Rektor leder och organiserar det pedagogiska arbetet i vissa avseenden

Granskningen visar att rektor i vissa avseenden leder och organiserar det pedagogiska arbetet med fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Granskningen visar också att rektor ger förutsättningar för samverkan och kollegialt lärande och i viss mån följer upp hur detta ger avtryck i undervisningen. På flera områden saknas dock en samsyn mellan personal och ledning kring skolans arbets- och förhållningssätt.

Rektorn och lärare uppger i intervju att rektor ger möjlighet för samverkan och kollegialt lärande genom arbetslagsträffar, där rektor ibland deltar. Lärare säger att arbetslagsträffarna protokollförs och på så sätt delges rektor. Lärare berättar vidare att rektor ger förutsättningar för kollegialt lärande genom workshops som leds av förstelärare. Vissa av dessa satsningar är kommunövergripande. Lärare uppger också att de via elevhälsan ges möjlighet till frivilliga utbildningar om elever med särskilda behov, vilket rektor har initierat, samt att lärare har möjlighet att önska kompetensutveckling.

Rektorn berättar att hen fokuserar på att utveckla undervisningen genom att lärarna samverkar och planerar mer tillsammans inom arbetslaget. Rektorn uppger att samverkan och kollegialt lärande är aktuella utvecklingsområden och att hen skapar förutsättningar för samverkan mellan personalgrupper genom exempelvis klasskonferenser och genom att elevhälsoteamet är ute i klasserna. Lärare säger att rektor följer upp det kollegiala lärandet vid APT och i medarbetarsamtal, samt genom att förstelärare rapporterar till rektor. Rektorn uppger att hen säkerställer att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen genom att vara med på möten och göra klassrumsbesök.

Härutöver visar granskningen att det saknas samsyn och tydlighet kring skolans arbets- och förhållningssätt samt att det i viss mån saknas tydliga rutiner för att stödja obehöriga lärare. Detta behandlas närmare nedan under rubriken Identifierat utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer

Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor ser till att skolans arbets- och förhållningssätt är tydliga för och tillämpas av lärarna. I detta ingår att rektor tydliggör rutiner och strukturer för att stödja obehöriga lärare.

Skolinspektionens granskning av Lindesborgsskolan visar att det på flera områden saknas en samsyn kring arbets- och förhållningssätt och att dessa inte alltid är kända för eller tillämpas av personalen.

Enligt 2 kap. 9-10 §§ skollagen ska rektor leda och samordna det pedagogiska arbetet vid skolan samt verka för att utbildningen utvecklas. Rektorn och förskolechefen beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Av läroplanen framgår att rektorn, som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan, har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar också för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.¹

Rektorn uppger att hen genom dagliga morgonmöten säkerställer att rutiner och förhållningssätt är tydliga för personalen. Intervjuade lärare uppger emellertid att skolans arbetssätt och förhållningssätt inte alltid är tydliga för dem. Lärare säger att det saknas en tydlig ledning kring vilket fokus skolan ska arbeta med och att det inte finns någon specifik vision för skolans arbete. Det framgår också av intervjuer med lärare och rektorn att det saknas samsyn kring flera av skolans arbetsområden eller att personalen inte alltid tillämpar de arbetssätt som rektor vill att de ska göra. Detta gäller exempelvis frågor som hur arbetsplatsförlagd tid ska användas, vilka rutiner och former för introduktion som finns för nyanställda och obehöriga lärare, hur lärare ska arbeta med struktur och delaktighet i undervisningen och hur skolans konsekvenstrappa med åtgärder för trygghet och studiero ska användas. Av intervju med lärare framgår även att det är otydligt för lärare hur resurser fördelas och hur

¹ Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar.

resursfördelningen svarar mot elevers behov. På vissa av ovanstående områden uppger rektorn att hen har påbörjat ett arbete för att säkerställa att skolans arbets- och förhållningssätt blir kända för och tillämpas av all personal, exempelvis genom personalmöten och upprättande av förhållningsregler för lärare. På andra områden uppger rektorn att frågor hanteras genom att rektor har enskilda samtal med personal vid behov.

Vidare framgår av intervjuer med rektor och lärare att obehöriga lärare kan få kollegialt stöd och att någon obehörig lärare har fått gå bredvid en kollega, men lärare uppger att det saknas handledning och rutiner för introduktion av obehöriga lärare. Några lärare säger att de inte har fått någon introduktion. Rektor uppger att hen har introducerande samtal med alla obehöriga lärare. Rektor säger också att arbetslaget handleder obehöriga lärare och att nyanställda lärare får en mentor, men enligt rektor är detta inte formaliserat. Rektor uppger att även obehöriga lärare har tillgång till skolans pedagogiska forum. Enligt inkommen lärarförteckning är andelen undervisande personal med lärarlegitimation 72 procent på skolan. Andelen undervisande personal som saknar behörighet är 3 procent. Enligt Skolverkets statistik var andelen legitimerade lärare med behörighet (heltidstjänster) 78,8 procent läsåret 2017/18.

Mot bakgrund av att lärare och/eller rektor på flera områden uppger att skolan saknar rutiner eller tydlighet i arbetssätt, att personalen tillämpar rutinerna på olika sätt eller att det saknas samsyn hos personalen, rekommenderar Skolinspektionen att rektor utvecklar sitt arbete med att leda och organisera det pedagogiska arbetet. Det behöver särskilt vara tydligt för alla lärare och all övrig skolpersonal vilka arbets- och förhållningssätt som finns och hur skolan ska arbeta i olika avseenden. Utmärkande för rektorer som utövar ett väl fungerande pedagogiskt ledarskap är bland annat att de kommunicerar med lärarna om skolans uppdrag och utveckling, leder och visar färdriktning i utvecklingsarbetet, samt tydliggör roller och stärker strukturer för att säkra att tänkta processer sker.² Det är med andra ord viktigt att rektor ser till att

² Skolinspektionen (2012) *Rektors ledarskap med ansvar för den pedagogiska verksamheten*, Rapport 2012:1, Stockholm: Skolinspektionen, s. 23f.

olika team och funktioner har tydliga uppgifter och mandat, och att de samspelar med varandra för att främja undervisningen och elevernas lärande och utveckling.³

I det ovanstående ingår också att rektor ska se till att det finns tydliga rutiner och strukturer för att ge obehöriga lärare en planerad och noga övervägd introduktion till skolans arbete, även om andelen obehöriga lärare på skolan är i nivå med riket. Skolinspektionens kvalitetsgranskning av skolor med många obehöriga lärare visar att de rektorer som ändå lyckas med att ge eleverna en sammanhållen undervisning bland annat tar reda på vilket behov av stöd de obehöriga lärarna har samt ger de obehöriga lärarna handledning i arbetet med att planera och genomföra undervisningen.⁴

Undervisning

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden 5. Kursplaner med kunskapskrav

De övergripande skälen för bedömningen är att granskningen visar att undervisningen i huvudsak är målfokuserad, varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd, att lärare arbetar med att stärka elevers självförtroende och motivation, att eleverna i viss mån får reflektera kring undervisningen och sitt eget lärande, samt att elever i viss grad är delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen. Granskningen visar emellertid

³ Jfr Skolinspektionen (2012) *Rektors ledarskap med ansvar för den pedagogiska verksamheten*, Rapport 2012:1, Stockholm: Skolinspektionen, s. 28ff.

⁴ Skolinspektionen (2017) *Undervisning på skolor med många obehöriga lärare*, Stockholm: Skolinspektionen, s. 29ff.

att det finns elever som inte får individanpassad undervisning utifrån sina behov och förutsättningar.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser myndigheten gjort under besöket.

I huvudsak varierad undervisning med aktivt lärarstöd

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen i huvudsak är varierad och att eleverna ges ett aktivt lärarstöd. Under flera av de observerade lektionerna förekommer variation i arbetsformer, såsom aktivitet i helklass, enskilt arbete och arbete i par. På några lektioner kombineras lärarledda genomgångar med exempelvis filmvisning, praktiska övningar eller digitala quiz. Elever berättar att de ibland arbetar med övningar i helklass och ibland i par. Några elever säger att de mest jobbar ensamma och någon elev säger att eleverna måste sköta sig och vara tysta om de ska få jobba tillsammans. Rektorn uppger att det är olika mellan lärare hur mycket de arbetar med variation, men att hen skapar förutsättningar för en varierad undervisning genom att ge lektions- och materialförslag till lärare.

På de flesta observerade lektioner ger lärare instruktioner till klassen i samband med en inledande genomgång. I något fall säkerställer läraren att eleverna har förstått genom att låta dem återberätta instruktionerna. När elever arbetar rör sig lärare och resurspersonal i klassrummet och stöttar eleverna, vilket också bekräftas av intervjuade elever och lärare. På de flesta observerade lektioner uppmärksammar lärare när eleverna tappar koncentrationen eller inte förstår uppgifter och läraren ger då förtydligande instruktioner. I något fall ser elever ut att sitta passiva utan att det uppmärksammas av lärare eller resursperson. Elever berättar i intervju att de kan räcka upp handen eller gå till läraren för att få hjälp, och att läraren exempelvis kan hjälpa till med den första uppgiften eller repetera instruktioner. Några elever berättar att det kan ta en stund innan man får hjälp och om man tramsar medan man väntar hoppar läraren över en och går till någon annan.

Strukturerad undervisning i flera klassrum

Granskningen visar att undervisningen till viss del är strukturerad och målfokuserad. Rektorn, lärare och elevhälsans representanter säger att det finns en skolgemensam lektionsstruktur som inkluderar exempelvis bildstöd. Rektorn säger att lektionsstruktur finns med i de förhållningsregler för lärare som skolan tagit fram, men att alla lärare inte använder sig av detta. Rektorn säger att de lärare som håller strukturerade och

målfokuserade lektioner är bra på att vara tydliga mot eleverna, skriva på tavlan och ha ordning och organisation i sin undervisning.

De flesta observerade lektioner är strukturerade utifrån en inledande presentation av lektionsinnehåll, genomförande samt ett kortfattat avslut. I intervjuer med elever, lärare och rektorn bekräftas denna bild.

Vid några observerade lektioner behandlar läraren undervisningens mål, syfte och förmågor i samband med introduktion av ett nytt arbetsområde eller en uppgift. Elever säger i intervju att lärarna berättar vad eleverna ska lära sig i alla ämnen. Några elever säger att lärare har pratat om läroplanen och kunskapskraven, men det finns också elever som uppger att de inte känner igen detta. I några ämnen berättar elever att de har fått en planering av läraren eller att de har mål som de ska träna på. Elever berättar att lärare ibland förklarar varför de ska lära sig en viss sak och ibland inte. Överlag bekräftas elevernas utsagor av lärare och rektorn. Någon lärare beskriver att hen låter elever formulera sina egna lärandemål och en annan lärare berättar att hen arbetar med Veta, önska, lära (VÖL). Lärare i praktiska ämnen uppger att de i mindre utsträckning använder ett sådant upplägg. De säger att det möter motstånd bland eleverna och att de istället pratar om målen under tiden som eleverna arbetar. Rektorn uppger att det skiljer sig mellan årskurser och ämnen hur tydligt det är för eleverna vad de ska lära sig. Rektorn säger att hen säkerställer att lektionernas syfte överensstämmer med läroplanens mål genom att skicka ut information och påminnelse till lärarna.

Lärare arbetar med elevers motivation och självförtroende

Granskningen visar att det förekommer inslag i undervisningen som syftar till att stärka elevernas självförtroende och motivation. Under de observerade lektionerna ses exempel på att lärare berömmar och uppmuntrar eleverna i deras arbete. Flera lärare välkomnar elevernas lösningsförslag och ger uppmuntrande respons även på svar som inte är helt korrekta. Elever säger i intervjuer att lärare peppar dem och uppmuntrar dem att försöka klara uppgifter. Elever berättar exempelvis att lärare ibland försöker skapa motivation och positiv stress genom att få elever att hinna ett visst antal uppgifter på utsatt tid. Elever berättar också att lärare försöker göra undervisningen rolig och uppmuntrar elever genom att ge dem svårare, lättare eller färre uppgifter, eller genom att låta elever ta en paus. Någon elev säger dock att skolarbetet är tråkigt och elever uppger att de ibland kan få "raststraff", det vill säga stanna inne under rasten, om de inte har gjort det de ska under lektionen.

Elevsvaren i Skolenkäten 2018 (årskurs 5) visar något lägre medelvärden än medelvärdet för samtliga deltagande skolor på områdena Stimulans och Tillit till

elevens förmåga. Elevhälsans representanter bekräftar denna bild och säger att de vet att det finns elever som tycker att det är tråkigt i skolan och har svårt med motivationen. Elevhälsans representanter säger att detta borde diskuteras mer på skolan, men uppger samtidigt att det tas upp på arbetsplatsträffar och att skolan arbetar med motivation bland annat genom att varva klassrumsundervisningen med utflykter och praktiska lektioner. Intervjuade lärare berättar att de uppmuntrar eleverna genom att individanpassa, knyta an till elevernas intressen och lyfta goda exempel i klassen. Lärare säger att de ser att motivationen sjunker i årskurs 5 och att eventuella orsaker och åtgärder har diskuterats i kollegiet. Lärare uppger vidare att de har höga förväntningar på eleverna, men att många elever har dåligt självförtroende och att det är svårt att hinna med att motivera varje elev. Lärare säger att de försöker ta sig tid med eleverna och uppmuntra dem när det har gått bra, exempelvis genom att ringa vårdnadshavare och berätta positiva saker. Rektorn säger att lärares förväntningar på eleverna varierar. För att lärarna ska ha en hög tilltro till elevernas förmåga säger rektorn att hen uppmärksammar goda exempel och ger lärarna möjlighet att arbeta med olika inlärningsätt. Rektorn säger också att hen på förekommen anledning har enskilda samtal med lärare om elevbemötande.

Elever ges viss möjlighet att reflektera över sitt lärande

Granskningen visar att undervisningen innehåller vissa moment där eleverna ges strategier för och möjlighet att reflektera över sitt eget lärande. Elever och lärare säger att de i vissa ämnen pratar om och provar olika lösningar, exempelvis i problemlösning i matematik eller då elever får prova olika tekniker i praktiska ämnen. Vidare uppger lärare att de arbetar på olika sätt för att ge elever möjlighet att reflektera över sitt eget lärande, exempelvis genom att ställa frågor i slutet av ett temaarbete eller en lektion. Några elever berättar att de har en bok där de skriver upp sina mål för veckan, men de säger också att läraren inte tittar i boken. Några elever och lärare säger att eleverna utvärderar vad de lärt sig varje lektion via ett digitalt läromedel. Elever uppger också att de vid utvecklingssamtalen pratar om sina mål och vad de behöver träna mer på, samt att elever i årskurs 6 kan logga in på den digitala lärplattformen för att se hur de ligger till i förhållande till kunskapskraven. Rektorn uppger att elever ges viss möjlighet att reflektera över sitt lärande i klassråden och även i skolans elevråd.

Elever inkluderas i viss mån i planering och utvärdering av undervisningen

Granskningen visar att elever i viss mån ges möjlighet att komma med synpunkter på och vara delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen. Elever uppger att de ibland får vara med och planera vad de ska göra på "klassens timme", men att läraren

inte brukar fråga vad de vill göra på andra lektioner. Elever säger att lärare inte heller frågar vad de är intresserade av, men att detta ibland kommer upp på klassrådet eller vid utvecklingssamtalen. I något ämne berättar elever att lärare brukar fråga vad de vill fördjupa sig i inom ett visst område. Några elever säger också att de ibland får välja arbetssätt, men elever berättar att det oftast är läraren som säger hur de ska jobba. En intervjuad lärare berättar att hen ibland stämmer av med eleverna under ett arbetsområde och därefter ändrar i undervisningen om möjligt. Rektorn uppger att lärare arbetar på olika sätt med elevers delaktighet i planering av undervisningen. Rektorn säger att eleverna vill ha inflytande men att alla lärare inte har kommit lika långt på detta område. Rektorn säger att hen arbetar för att stärka detta genom att lyfta frågan i arbetslagen.

Lärare och elever berättar att lärare ibland utvärderar undervisningen muntligt, genom exit tickets eller genom "tummen upp" efter en lektion eller ett tema. Lärare uppger att det finns möjlighet att låta eleverna göra en skriftlig utvärdering i den digitala lärplattformen, men att detta inte är något som används av alla lärare. Elever säger att lärare lyssnar på elevernas synpunkter, men att inget förändras i undervisningen. Lärare uppger att elevernas synpunkter tas med i planeringen. Rektorn berättar att en del lärare är bra på att utvärdera sin egen undervisning, men att skolan inte har ett gemensamt arbetssätt för att utvärdera undervisningen tillsammans med elever.

Elever behöver ytterligare stimulans och utmaningar utifrån sina behov och förutsättningar

Granskningen visar att alla elever inte får stimulans och utmaningar utifrån sina individuella behov och förutsättningar. Detta beskrivs närmare nedan under rubriken Identifierat utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor och lärare ser till att undervisningen anpassas så att alla elever ges den ledning, stimulans och de utmaningar som de behöver.

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen i vissa avseenden anpassas så att den ger stimulans och utmaningar till eleverna, men att det också finns elever som inte får ledning, stimulans och utmaningar utifrån sina individuella behov och förutsättningar.

En central utgångspunkt i läroplanen såväl som skollagen är att undervisningen ska utgå från och anpassas efter de enskilda elevernas olika behov och förutsättningar. Av 3 kap. 3 § skollagen framgår att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver, för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. I läroplanen anges också att läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.⁵

På flertalet observerade lektioner arbetar alla elever med samma uppgift, men i något fall är uppgiften utformad så att eleverna i viss mån kan välja svårighetsgrad. Vid någon lektion får eleverna också välja mellan olika arbetsuppgifter. Rektorn uppger att undervisningen endast till viss del tar hänsyn till enskilda individers behov och förutsättningar. Även elevsvaren i Skolenkäten 2018 (årskurs 5) visar något lägre medelvärde än medelvärdet för samtliga deltagande skolor, såväl inom området Anpassning efter elevens behov som Utmaningar.

Om något är för svårt säger intervjuade elever att de kan få extra hjälp och att läraren då kan ge olika förslag på lösningar. Lärare uppger att de använder stödstrukturer för elever som behöver, exempelvis stödfrågor till elever som har svårt att skriva text. Vidare uppger lärare att skolledningen introducerat många digitala hjälpmedel, men att det är krävande för lärare att lära sig använda dem och att undervisningen inte alltid blir bättre. Elevhälsans representanter uppger att de arbetar med att utforma extra anpassningar tillsammans med elever och lärare. Rektorn säger att det är många elever som är i behov av extra anpassningar och särskilt stöd och att lärare inte alltid har koll på att elever behöver extra anpassningar. Rektorn säger att hen arbetar med detta genom att följa upp och se till att lärare ger elever de anpassningar som behövs.

Vad gäller elever som behöver utmaningar ses vid någon observerad lektion att elever som blir snabbt färdiga ges ytterligare uppgifter av fördjupande karaktär. På några lektioner får elever däremot göra något helt annat när de är färdiga med lektionsuppgiften, exempelvis rita. Intervjuade elever bekräftar detta. Elever säger också att alla arbetar med samma uppgifter, men att vissa elever hinner längre än andra på lektionerna. I något ämne säger elever att de får vänta på att alla ska bli klara.

⁵ Lgr 11, 2.2 Kunskaper.

Lärare uppger att de individanpassar det mesta, exempelvis genom att anpassa de frågor som ställs vid genomgångar. Lärare säger också att det i vissa ämnen finns läromedel med enklare och svårare uppgifter, eller möjlighet att utforma och anpassa uppgifter utifrån elevens nivå. Om en elev blir snabbt klar säger lärare att elever får extrauppgifter eller ytterligare arbetsområden. Rektorn uppger också att skolan har extramaterial till de elever som behöver ytterligare stimulans och utmaningar. Lärare säger att det är svårare att anpassa undervisningen i vissa årskurser och ämnen. Några lärare berättar att de använder ett digitalt läromedel, vilket har gjort det lättare att individualisera uppgifter och skapa utmaningar för elever i vissa ämnen. Elevhälsans representanter säger att frågor om utmaningar diskuteras och att skolan har köpt in extra böcker. Rektorn uppger emellertid att skolan behöver utveckla arbetet med utmaningar i undervisningen och att det för närvarande är fokus på de elever som behöver stöd snarare än utmaningar.

Mot denna bakgrund rekommenderar Skolinspektionen att rektor och lärare ser till att undervisningen anpassas ytterligare så att alla elever ges den ledning, stimulans och de utmaningar som de behöver för att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. I detta ingår att arbeta både med de elever som behöver mer stöd och extra anpassningar och de elever som behöver utmaningar och stimulans. Vad gäller det förstnämnda vill Skolinspektionen betona vikten av att skolans arbete med extra anpassningar blir tydligt för och tillämpas av all personal, vilket anknyter till det Skolinspektionen beskrivit i utvecklingsområdet under Rektors ledarskap. Skolinspektionens erfarenheter är att många skolor sätter in extra anpassningar utan att först ha analyserat elevens behov.⁶ Det är viktigt att skolan identifierar behoven och analyserar dem så att rätt insats kan sättas in utifrån den lärsituation eleven befinner sig i, liksom att skolan systematiskt följer upp effekten av de extra anpassningarna.⁷

⁶ Skolinspektionen (2016) *Skolans arbete med extra anpassningar*, Kvalitetsgranskningsrapport, Stockholm: Skolinspektionen, s. 5f.

⁷ Skolinspektionen (2016) *Skolans arbete med extra anpassningar*, Kvalitetsgranskningsrapport, Stockholm: Skolinspektionen, s. 11f, 19f.

När det gäller högpresterande elever har Skolverket konstaterat att det inte finns några specifika undervisningsmetoder som är unika för just denna grupp. Centralt är att lärarna skapar en flexibel undervisning, där alla elever – oavsett var de befinner sig i sin kunskapsutveckling – får arbeta med ett utmanande innehåll på lämplig nivå efter deras förutsättningar.⁸ Skolinspektionen har visat att utmanande undervisning för högpresterande elever åstadkoms genom allmändidaktiska kvaliteter i undervisningen där lärandemiljön är stödjande och uppmuntrande, undervisningen och innehållet inbegriper individanpassning och utmaningar, läraren utövar ett synligt pedagogiskt ledarskap, samt där eleverna ges återkoppling och möjlighet till reflektion över sitt lärande.⁹ Konkret kan det också handla om att som lärare erbjuda en större variation av uppgifter att välja mellan och att extra uppgifter som erbjuds elever som snabbt blir klara är av fördjupande karaktär, snarare än upprepande.¹⁰

Trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan har i låg utsträckning ett samlat och medvetet arbete för att skapa och bibehålla trygghet och studiero.

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

De övergripande skälen för bedömningen är att granskningen visar att det i viss mån bedrivs ett samlat och medvetet arbete för att skapa trygghet på skolan men att det saknas ett gemensamt arbete för att skapa studiero. Bland annat tar skolan i viss

⁸ Skolverket (2012) *Högpresterande elever, höga prestationer och undervisningen*, Rapport 379, Stockholm: Fritzes, s. 51, 54f.

⁹ Skolinspektionen (2018) *Utmanande undervisning för högpresterande elever: Kvalitetsgranskning på gymnasieskolans naturvetenskapliga program*, s. 40.

¹⁰ Se t.ex. Skolinspektionen (2018) *Utmanande undervisning för högpresterande elever: Kvalitetsgranskning på gymnasieskolans naturvetenskapliga program*; Skolinspektionen (2016) *Utmaningar i undervisningen: Många elever behöver mer stimulans och utmaningar*, Tematisk analys, Stockholm: Skolinspektionen.

utsträckning reda på elevernas upplevelse av trygghet och vidtar åtgärder baserat på detta. Skolinspektionen bedömer att såväl skolans arbete med trygghet som studiero behöver utvecklas, men att skolan i första hand behöver förstärka det gemensamma arbetet med studiero. Skolinspektionen vill samtidigt betona vikten av att rektor och personal fortsätter att kontinuerligt följa upp, utvärdera och utveckla de insatser som görs för att säkerställa trygghet på skolan.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser myndigheten gjort under besöket.

Ett medvetet arbete med att skapa trygghet

Granskningen visar att det i viss mån finns ett samlat arbete med att skapa trygghet på skolan. Skolenkäten 2018 (årskurs 5) visar något lägre medelvärden än medelvärdet för samtliga deltagande skolor på påståenden relaterade till trygghet. Störst avvikelse ses på påståendena "I min skola respekterar vi varandra" (5,9 jämfört med 7,1) samt "I min skola finns det elever som jag är rädd för" (6,7 jämfört med 8,0). Även i vårdnadshavares enkätsvar samma år ses störst avvikelse från medelvärdet för samtliga deltagande skolor inom områdena Trygghet och Förhindra kränkningar. Elever uppger i intervju att många är trygga på skolan, men några elever säger att det mest är killar som är trygga och att yngre elever är rädda för de äldre. Elever säger att alla lärare lyssnar om elever berättar att något har hänt, men att lärare inte alltid gör något åt situationen. Elever säger att det finns ett antimobbningsteam som de kan vända sig till om något händer. Elever berättar också att personalen tar kontakt med vårdnadshavare om det blir bråk.

Alla intervjuade grupper berättar att elevernas upplevelse av trygghet undersöks årligen i en kommunövergripande enkät. Lärare och elever säger att eleverna inte är med i diskussion om resultaten, men lärare säger att personalen tar del av dessa vid arbetsplatsträffar. Rektorn uppger att det senaste enkätresultatet visade att eleverna känner sig trygga. I inskickad dokumentation står emellertid att "en alltför stor andel, främst bland de yngre, upplever att de har utsatts för kränkande behandling". Det framgår av dokumentationen att skolan vidtagit åtgärder som i viss mån gett resultat. Rektorn uppger att skolan har åtgärdat problemen genom att förändra gruppindelningar, vilket förbättrat trygghet och studiero. Vidare berättar rektorn att frågor relaterade till trygghet tas upp på klassråd och elevråd. Elevhälsans representanter uppger också att skolsköterskans hälsosamtal och den tillhörande enkäten (i årskurs F, 2 och 4) inkluderar trygghetsfrågor. Lärare och elevhälsans representanter säger dock att inga skolgemensamma trygghetsvandringar genomförs.

Någon lärare berättar att hen på eget initiativ har gjort trygghetsvandringar med en klass. Vid detta tillfälle framkom vissa platser på skolgården som eleverna upplevde som otrygga, vilket har medfört att läraren blivit mer observant.

Elevhälsans representanter säger att det inte finns något gemensamt trygghetsarbete på skolan, men uppger samtidigt att skolan gjort insatser som att ha kamratstödjare och vuxennärvaro i omklädningsrummen. Lärare berättar att de försöker förebygga otrygghet genom närvaro av klasslärare på utsatta platser inom skolans område, men att detta inte alltid fungerar logistiskt i förhållande till schemat. Lärare säger att de säkerställer en trygg miljö genom att ha uppsikt över de yngre eleverna, genom att ha resurspersoner i och utanför klassrummen samt genom dialog med hemmen. Elever, lärare och elevhälsans representanter berättar vidare att skolan har delat upp skolgården och rasttiderna mellan de äldre och de yngre barnen. Lärare berättar också att skolan har en konsekvenstrappa med stegrande åtgärder. Lärare säger att all personal ska arbeta utifrån denna, men att nyanställda inte känner till konsekvenstrappan och att det saknas samsyn i personalen kring dess olika steg. Detta har Skolinspektionen även nämnt i anslutning till området Rektors ledarskap.

Rektorn beskriver däremot skolans arbetssätt kring trygghet som förankrat hos lärare och elever. Rektorn uppger exempelvis att skolpersonalen agerar om de ser något, eller hämtar en kollega som kan ingripa. Rektorn säger att skolan har rastvakter och rastaktiviteter och att rektorn samtalar med inblandade elever om något sker. Rektorn säger att skolan vet var det behövs förbättringsinsatser och att skolan arbetar med det. Vidare berättar rektorn och elevhälsans representanter att personalen följer upp kränkningar och att trygghetsteamet tar vid när det behövs. Rektorn säger att skolan har en rutin kring kränkingsanmälningar som är tydlig och känd av personalen, men att huvudmannens rutiner på området är oklara för rektorn.

Inget samlat arbete med att skapa studiero

Härutöver visar granskningen att det på skolan görs enskilda insatser för att skapa studiero och åtgärda brister i studieron, men att det inte pågår ett samlat och ändamålsenligt arbete på detta område. Detta beskrivs närmare nedan under rubriken Identifierat utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor och lärare utvecklar skolans samlade arbete med att skapa studiero.

Granskningen visar att det på skolan görs enskilda insatser för att skapa studiero och åtgärda brister i studieron, men att det inte pågår ett samlat och ändamålsenligt arbete på detta område.

Av 5 kap. 3 och 5 §§ skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero, samt att ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Dessa ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Enligt läroplanen omfattar skolans mål också att varje elev tar ett personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö.¹¹

Under de flesta observerade lektioner kan eleverna arbeta ostört, men på några lektioner är ljudvolymen relativt hög. Elever uppger i intervju att det ofta är oroligt, bråkigt och stökigt på lektioner, och att det alltid är bråkigt när de har vikarie. Några elever säger att de inte kan koncentrera sig när det är stökigt på lektionerna. Elever säger också att det är bättre på lektioner i halvklass och när eleverna arbetar på olika platser utanför klassrummet. Någon elev berättar att en lärare är sträng och att det är knäpptyst i den klassen. Lärare och elevhälsans representanter bekräftar att studieron varierar och någon lärare säger att det är studiero på tio procent av lektionerna. Av intervjuer med lärare och elevhälsans representanter framgår att elever mår dåligt och att kunskapsresultaten blir sämre på grund av klassrumsmiljön. Rektorns bild av studieron är att det är ganska lugnt och rektorn säger att det inte är någon som klagar på dålig studiero. När Skolinspektionen redogör för elevers och lärares utsagor uppger

¹¹ Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande.

emellertid rektorn att hen delar uppfattningen att eleverna skulle ha lärt sig mer om studieron var bättre.

Rektorn säger att det inte finns något gemensamt arbete på skolan för att skapa studiero, men att det har påbörjats ett arbete med skolgemensamma trivselregler som ska bidra till trygghet och studiero. Lärare och elevhälsans representanter uppger att lärmiljön är ett kommunövergripande prioriterat mål och att de diskuterar problem kring studiero på elevhälsomöten samt vid uppföljning och analys av klassernas kunskapsresultat. Av intervju med lärare framgår att rektor medverkar i arbetet med studiero genom att exempelvis delta vid och ta del av protokoll från möten och klasskonferenser. Lärare säger också att de dokumenterar händelser och informerar rektor om något särskilt hänt.

Av intervjuer med rektor och lärare framgår att lärare skapar studiero genom att bland annat låta elever ha hörselkåpor och arbeta med placering och möblering i och utanför klassrummet. Lärare uppger att olika klasser har olika förutsättningar för studiero, relaterat till klassens storlek, lokaler och tillgång till resurspersoner. Någon lärare säger att det är hens ansvar att eleverna har arbetsro, medan någon lärare berättar att hen pratar med eleverna om att det är deras ansvar att skapa arbetsro. Rektorn, lärare och elever berättar att det finns gemensamma regler och klassregler, men några elever säger att reglerna inte är nedskrivna. Elever berättar att de själva har varit med och bestämt reglerna, men att alla inte följer dem.

Vidare säger rektor och lärare att lärare skapar studiero genom att exempelvis individanpassa, ha en dialog med eleverna, använda resurspersonal och arbeta med tydlighet på lektionerna. Rektorn uppger dock att alla lärare inte gör som skolledningen säger vad gäller arbetet för studiero. Elevhälsans representanter uppger att problem med studiero handlar om att vissa lektioner saknar lektionsstruktur, att vissa lärare har svårt i rollen som ledare i klassrummet och att det är olika hur mycket energi lärare lägger på arbetet med struktur för studiero. Elevhälsans representanter säger att de erbjuder handledning till lärare vid behov, men att lärare inte alltid utnyttjar detta.

Enligt lärare finns det en gemensam bild av vad studiero är, men några lärare säger att de inte har ett gemensamt arbetssätt för hur de ska agera när något stör undervisningen. Lärare uppger att ordningsstörningar hanteras exempelvis genom att säga till eleven, ge tydligare instruktioner eller låta eleven gå ut ur klassrummet. På de flesta observerade lektioner säger lärare och resurspersonal till eleverna när de blir högljudda eller inte följer instruktioner, vilket oftast leder till att eleverna blir tystare. Intervjuade elever berättar att lärare blir arga eller säger till om det blir högljutt i

klassrummet. Några elever säger att det hjälper en stund, men sedan blir det högljutt igen. I något ämne berättar elever att läraren inte säger till. Det framgår också att någon klass har ett tecken för när det ska vara tyst, men elever säger att det inte alltid hjälper.

Mot denna bakgrund rekommenderar Skolinspektionen att rektor och lärare fortsätter och förstärker arbetet med att skapa studiero. I detta ingår att rektor och lärare tillsammans utvecklar strategier för att arbeta både förebyggande och åtgärdande. Skolinspektionen visar i en kvalitetsgranskning att studiero främjas av tydliga lektionsstrukturer och ett tydligt ledarskap i klassrummet. Lärare behöver med andra ord tänka på att deras arbete med att planera, genomföra och utvärdera undervisningen är avgörande för vilka förutsättningar som skapas för studiero.¹² Elever som inte blir tankemässigt utmanade och stimulerade på lektionerna riskerar att bli omotiverade, uttråkade och ibland stökiga. Motsvarande gäller om elever inte får det stöd de behöver för att kunna följa undervisningen.¹³ Härmed anknyter detta utvecklingsområde till det utvecklingsområde som beskrivs under området Undervisning.

För att åstadkomma ett effektivt arbete med studiero behöver rektor se till att skolans processer, överenskommelser och rutiner är tydliga för lärarna och att det finns väl fungerande forum för lärarna att diskutera och komma överens om gemensamma strategier.¹⁴ Det behöver också finnas ett gemensamt förhållningssätt kring hur ordningsstörningar ska hanteras om de uppstår.¹⁵ Hur detta ska ske anges i 5 kap. 6–24 §§ skollagen. För rektor är det viktigt att följa upp hur lärarna upplever att arbetet

¹² Skolinspektionen (2016) *Skolans arbete för att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också*, Stockholm: Skolinspektionen.

¹³ Skolinspektionen (2014) *Stöd och stimulans i klassrummet – rätten att utvecklas så långt som möjligt*, Rapport 2014:2, Stockholm: Skolinspektionen.

¹⁴ Skolinspektionen (2016) *Skolans arbete för att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också*, Stockholm: Skolinspektionen, s. 18.

¹⁵ Jfr Skolinspektionen (2016) *Skolans arbete för att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också*, Stockholm: Skolinspektionen, s. 15f.

kring studiero fungerar.¹⁶ I dessa avseenden anknyter utvecklingsområdet till det utvecklingsområde som beskrivits under Rektors ledarskap.

Bedömning och betygssättning

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

De övergripande skälen för bedömningen är att granskningen visar att rektor gör en analys av lärares betygssättning utifrån ett likvärdighetsperspektiv, samt att rektor i viss mån ger förutsättningar för lärare att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg. Granskningen visar dock att det saknas tillräckliga möjligheter för kvalitetssäkring och att skolan bara i viss mån bedriver ett strukturerat arbete inom området.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser myndigheten gjort under besöket.

Rektor analyserar skillnader i betygssättning

Granskningen visar att rektor gör en analys av skillnader i betygssättning. Rektorn uppger i intervju att hen analyserar skillnader i bedömning tillsammans med andra rektorer och förvaltningsanställda i kommunens ledningsgrupp, där de gemensamt analyserar resultat för årskurs 6 i svenska och matematik. Rektorn berättar också att skolans resultat analyseras inom skolan. Rektorn uppger att det finns skillnader i hur lärare på skolan arbetar med bedömning, men att det inte är någon stor variation. Hen ger exempel på hur hen fört diskussioner med enskilda lärare efter att ha identifierat

¹⁶ Jfr Skolinspektionen (2016) *Skolans arbete för att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också*, Stockholm: Skolinspektionen, s. 18f.

felaktigheter och avvikelser i bedömningar. Lärare uppger i intervju att de inte känner till att rektor gör någon sådan analys.

Vidare uppger rektorn att hen jämför resultat på nationella prov med betyg i årskurs 6, och att provresultaten generellt överensstämmer med betygen. Skolverkets statistik för läsåret 2016/17 visar inte heller några större avvikelser jämfört med hur det ser ut i riket som helhet. Det ämne som sticker ut något är svenska, där drygt 20 procent av eleverna fått lägre betyg än provresultat såväl läsåret 2016/17 som 2015/16. Motsvarande andel i riket som helhet är 8,1-9,7 procent.

Kvalitetssäkring av omdömen och betyg

Härutöver visar granskningen att lärare inte ges tillräckliga förutsättningar för att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg. Detta beskrivs närmare nedan under rubriken Identifierat utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor ser till att lärare ges ytterligare förutsättningar för att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg samt att lärare utnyttjar de möjligheter som ges att kvalitetssäkra bedömningar.

Granskningen visar att rektor i viss mån ger förutsättningar för kvalitetssäkring av betyg och diskussion av bedömning och betygssättning, men att lärare och rektorn önskar att detta ska ske mer strukturerat.

Av 1 kap 9 § och 3 kap 14 § skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig och att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skolförfattningarna.

Lärare uppger att de stämmer av bedömningar med varandra om de hinner och att bedömningar då diskuteras i arbetslag och ämneslag. Rektorn uppger att lärare har fått utbildning kring bedömningar och både rektorn och lärare berättar att en heldag per termin är avsedd att ägnas åt bedömningsdiskussioner. Lärare säger emellertid att denna tid går åt till att hantera annat som händer i skolan, exempelvis konflikter, och att bedömningsdiskussioner prioriteras bort. Några lärare säger att rektor inte ger förutsättningar för att stämma av bedömningar i alla ämnen, exempelvis när en lärare är ensam i sitt ämne. Några lärare säger också att de känner sig ensamma i arbetet med bedömningar och att de saknar en kollega att diskutera bedömningar med. Lärare

berättar att det tidigare har funnits kommunövergripande ämnesnätverk men att dessa för närvarande är vilande. Lärare säger att det inte heller finns några aktiva ämnesgrupper på skolan. Lärare uppger att de behöver samsyn kring olika begrepp i kunskapskraven. Någon lärare säger exempelvis att kollegiet inte har diskuterat vad som är "goda kunskaper" i ett visst ämne. Lärare säger också att det är svårt med bedömningar när det gäller tysta elever. Rektorn uppger att hen ska säkerställa likvärdighet genom att på ett mer strukturerat sätt avsätta tid för att diskutera bedömningar i arbetslagen, men att detta arbete inte är påbörjat än.

Vidare berättar rektorn och lärare att de tillsammans pratar om bedömningar vid klasskonferenser varje termin, men att detta fokuserar på de elever som riskerar att inte nå målen. Lärare säger att rektor finns tillgänglig för bedömningsdiskussioner vid behov och rektorn uppger att hen avsätter tid för att diskutera bedömning och betygssättning genom att finnas tillgänglig och närvara vid möten, samt vid medarbetarsamtal. Lärare och rektorn uppger också att nationella prov i årskurs 6 samrättas på kommunnivå, men att proven i årskurs 3 rättas av elevernas mentorer. Lärare säger att resultaten av nationella proven ligger till grund för andra bedömningar.

Några lärare uppger att utbildade och nyanställda lärare får stöd i bedömningsprocessen genom arbetslaget och genom att fråga kollegor, medan andra lärare säger att obehöriga lärare inte får något stöd i att arbeta med bedömningar. Enligt lärare sätter obehöriga lärare betyg tillsammans med behöriga kollegor. Rektorn uppger att förstelärare handleder nyanställda, vikarier och utbildade lärare. Rektorn säger också att skolan har en förstelärare som arbetar med inriktning mot elever med särskilda behov samt bedömning och betygssättning. Rektorn och lärare berättar att lärare i årskurs 1-3 använder Skolverkets bedömningsstöd i svenska/SVA och matematik. Lärare säger också att de använder matriser kopplade till Skolverkets bedömningsstöd. Rektorn säger att skolan har köpt in andra bedömningsstöd, men att det är upp till lärarna att använda dem.

Mot bakgrund av det som framkommit i intervjuer med såväl lärare som rektorn, rekommenderar Skolinspektionen att skolan arbetar mer strukturerat med att avsätta tid för bedömningsdiskussioner och kvalitetssäkring av betyg och omdömen, dels i relation till de nationella styrdokumentet och dels med varandra. Rektor behöver också se till att lärarnas samverkan kring bedömningsfrågor faktiskt kommer till stånd. Lärare behöver regelbundet ges möjlighet att diskutera och analysera hur de bedömer elevernas kunskaper för att utveckla en samsyn på området. Sådana diskussioner kan med fördel behandla det som nämns i Skolverkets Allmänna råd, exempelvis hur man kan läsa och tolka kunskapskraven och vad som väger tyngre vid betygssättningen,

samt hur man gör när man särskilt beaktar elevernas resultat på nationella prov vid betygssättningen.¹⁷ Även sambedomning är ett viktigt redskap för ökad likvärdighet, eftersom det bidrar till en gemensam syn på vad som ska bedömas och hur bedömningen ska gå till.¹⁸

Rektor har en betydelsefull roll för att underlätta lärares arbete med rättvisande och likvärdiga betyg. Det innebär att se till att lärare får tid och möjlighet att diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer. Vid behov kan huvudmannen behöva organisera samarbetet mellan skolenheter, exempelvis om lärare saknar ämneskollegor inom skolenheten.¹⁹

På Skolinspektionens vägnar

X Cecilia Kjellman

Enhetschef

Signerat av: Cecilia Kjellman

X Anna Johansson

Föredragande

Signerat av: Anna Johansson

I handläggningen av ärendet har även Yvonne Larsson och Maria Nyman medverkat.

¹⁷ Skolverket (2018) *Allmänna råd med kommentarer – Betyg och betygssättning*.

¹⁸ Skolverket (2014) *Sambedomning i skolan – exempel och forskning*, Stockholm: Fritzes.

¹⁹ Skolverket (2018) *Allmänna råd med kommentarer – Betyg och betygssättning*, s. 22f.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 7 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning har skolan ett samlat och medvetet arbete för att skapa och bibehålla trygghet och studiero? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 9 oktober 2018 och den 11 oktober 2018. Besöket genomfördes av Anna Johansson och Yvonne Larsson.

Lindeborgsskolan är en kommunal F-6-skola i Tomelilla kommun. Skolan leds av en rektor och en biträdande rektor. Skolan har läsåret 2018/19 285 elever i årskurs 1-6.